

Види юридичної відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення

Відповідно до п. 5 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» корупція – це використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

Відповідно до п. 4 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» корупційне правопорушення – це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Відповідно до п. 4 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» правопорушення, пов'язане з корупцією – це діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

За вчинення корупційних правопорушень особи, зазначені в Законі України «Про запобігання корупції» як суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення, притягаються до чотирьох видів юридичної відповідальності: кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної у встановленому законом порядку.

Види юридичної відповідальності за корупційні правопорушення

Вид відповідальності	Юридична підстава та правозастосовний акт
Адміністративна	Юридична підстава – Кодекс України про адміністративні правопорушення Накладається за адміністративні правопорушення уповноваженими органами публічної влади (органами

	адміністративної юрисдикції) до осіб, які не підпорядковані їм по службі Правозастосовчий акт – постанова
Кримінальна	Юридична підстава – Кримінальний кодекс України Настає за вчинення злочинів, вичерпний перелік яких міститься в КК України, тобто встановлюється лише законом, настає з моменту офіційного обвинувачення, реалізується виключно в судовому порядку Правозастосовчий акт – вирок
Дисциплінарна	Юридична підстава – Кодекс законів про працю, дисциплінарні статути Накладається адміністрацією підприємств, установ, організацій (особою, що має розпорядчо-дисциплінарну владу над конкретним працівником) внаслідок вчинення дисциплінарних проступків: 1) відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку; 2) в порядку підпорядкованості; 3) відповідно до дисциплінарних статутів і положень Правозастосовчий акт – наказ
Цивільна	Юридична підстава – Цивільний кодекс України Настає з моменту правопорушення – заподіяння матеріальної і/або моральної шкоди Питання про притягнення суб'єкта (фізичної або юридичної особи) до цивільно-правової відповідальності за корупційні правопорушення вирішується судом загальної юрисдикції Правозастосовчий акт – рішення

1. Адміністративна відповідальність за корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з корупцією.

Відповідно до статті 172-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) порушення особою встановлених законом обмежень щодо зайняття іншою оплачуваною діяльністю (крім викладацької,

наукової та творчої діяльності, медичної та суддівської практики, інструкторської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю - тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу від підприємницької діяльності чи винагороди від роботи за сумісництвом.

Порушення особою встановлених законом обмежень щодо входження до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особа здійснює функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляє інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), - тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу від такої діяльності.

Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, - тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятисот до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу чи винагороди та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків - тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією такого подарунка.

Та сама дія, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене частиною першою цієї статті, - тягне за собою накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією такого дарунка (пожертви) та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік (стаття 172-5 КУпАП)

Несвоєчасне подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, -тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані -тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж

порушення, - тягнуть за собою накладення штрафу від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією доходу чи винагороди та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік (стаття 172-6 КУпАП).

Неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів - тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів - тягнуть за собою накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, - тягнуть за собою накладення штрафу від чотирьохсот до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік (стаття 172-7 КУпАП).

Незаконне розголошення або використання в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, - тягне за собою накладення штрафу від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (стаття 172-8 КУпАП).

Незаконне розголошення або використання в інший спосіб особою у своїх інтересах чи в інтересах іншої фізичної або юридичної особи інформації про викривача, його близьких осіб чи інформації, що може ідентифікувати особу викривача, його близьких осіб, яка стала їй (їм) відома у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень, – тягне за собою накладення штрафу від однієї тисячі до двох тисяч п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік".
(ч. 2 ст. 172-8 КУпАП набуває чинності з 01.01.2020 року).

Невжиття передбачених законом заходів посадовою чи службовою особою органу державної влади, посадовою особою місцевого самоврядування, юридичної особи, їх структурних підрозділів у разі виявлення корупційного правопорушення - тягне за собою накладення штрафу від ста двадцяти п'яти до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Та сама дія, вчинена повторно протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення, - тягне за собою накладення штрафу від двохсот

п'ятдесяти до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (стаття 172-9 КУпАП).

2. Кримінальна відповідальність за корупційні правопорушення.

У примітці до ст. 45 Кримінального кодексу України (далі – КК України) визначено поняття «корупційного злочину».

Так, корупційними злочинами, вважаються наступні злочини, якщо вони вчинені шляхом зловживання службовим становищем:

– ч. 2 ст. 191 КК України (привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем);

– ч. 2 ст. 262 КК України (викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовою особою своїм службовим становищем);

– ч. 2 ст. 410 КК України (викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства, вчинені військовою службовою особою із зловживанням службовим становищем);

– ч. 2 ст. 308 КК України (викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем);

– ч. 2 ст. 312 КК України (те саме щодо прекурсорів);

– ч. 2 ст. 313 КК України (аналогічне щодо обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним);

– ч. 2 ст. 320 КК України (порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, якщо вони вчинені шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем);

– ч. 1 ст. 357 КК України (викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом зловживання службовим становищем або їх пошкодження).

Також до категорії корупційних відносяться злочини, передбачені статтями 210 (нецільове використання бюджетних коштів, здійснення

видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням), 354 (одержання неправомірної вигоди працівником державного підприємства, установи, організації), 364 (зловживання владою або службовим становищем), 364-1 (зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми), 365-2 (зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги), 366-1 (декларування недостовірної інформації), 368-369-2 (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою, незаконне збагачення, підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми, підкуп особи, яка надає публічні послуги, пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі, зловживання впливом) КК України.

На даний час виключено можливість звільнення осіб, які вчинили корупційні злочини, від кримінальної відповідальності у зв'язку з їх дійовим каяттям (ст. 45 КК України), у зв'язку з примиренням винного з потерпілим (ст. 46 КК України), у зв'язку з передачею особи на поруки (ст. 47 КК України) та зміною обстановки (ст. 48 КК України), а також призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (ст. 69 КК України) та звільнення від відбування покарання з випробуванням (ст. ст. 75, 79 КК України).